

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetni: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztély P. kereskedéseiben.

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordatca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. helyegedő.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségben, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papír-kereskedésében. Belsőben: Haasensteint és Vogelnél (Neuer-Markt 14. sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officél. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitási sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY“

1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendő, lapunkat már 1872 szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szereztünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekszünk tenni lapunk valamenynyi rovatait: főczikkeinket avatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodtunk szép tárczákról (már az év elején megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz **Bánffy Dénes** című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerül el figyelmünket. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarapodását, s így csak arra kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre . . . 12 ft o. é.

félévre . . . 6 „ „ „

három hóra . . . 3 „ „ „

A „KOLOZSV. KÖZLÖNY“

szerkesztősége.

Az önkormányzat árnyoldalai.

☆ Önkormányzat nélkül a polgári szabadság csak képzeletben léteznék; alkotmányos érzelmű polgároknak nézve az önelhatározás joga éltető levegő, mely nélkül el nem lehetnek; csak hogy a légkört is vajmi gyakran miasmák mérgezik meg, s életsorvasztó lesz abból, mi addig tápláló elem vala.

Százszor elmondott dolgok ezek; ámde azért az önkormányzat lényegére figyelmeztetés még se fölösleges: a tüzről mindenki tudja, hogy éget, gyújt, hogy lehet kinséggyűjtő, de akárhányszor nyújt koldusbotot, mégis miért kevesek az ovatosak s legio a száma a vigyázatlanoknak?!

Csak azért, mert az emberi természetben fekszik, hogy eltűni a rosztat, ha a jóra nem serkentik, hogy megszokja a legnagyobb vesztélyt ép úgy, mint a kényelmes pihenést: Pontus királya ép úgy fogyasztotta a mirenyt, mint mások az iztadó sőt; minálunk is tapasztalhatni azt, hogy sokan ép úgy sütkörésznek az önkormányzat árnyoldalain, mintha a polgárok e legszebb jogainak előnyeit tettleg élveznék, s magasztalásra nyílnak ajkaik, holott szegyenkezve kellene hallgatniok.

Az önkormányzat ép belső lényegénél fogva nem sarkallik az álmesterek szavára esküdözésben, nem is olyanoknak való az, kik vakon vezetetik magukat jobbra, balra; az ilyeneknek az önkény vaskeze életszükség, mely érezhetőleg szokta az eltántorodókat rendes kerékvágásba téríteni.

A kiket a közügy érdekel, azok saját fejökkel gondolkodnak, s értelmük nem másoktól kölcsönzött világánál vetik a határozat mérlegébe szavazatukat; az ily szabad polgár nevére méltó férfiak nem szoktak bábok lenni, kiket egy két kéz jobbra-balra tol, terel.

Hazánkban századok óta a legszelesb körü önkormányzattal éltek törvényhatóságaink,

nagyobb városaink; mégis némi jeleket látunk, melyek arra mutatnak, hogy a gyakorlatból aligha elméletre nem éltek ki magukat, különben nem érnék be a névvel s a látszat miatt nem engednék homályba borítani a lényegét magát.

Általános a panasz, hogy az új alkotmányos aera óta a legfontosabb kérdések tárgyalása is alig 1/5-ét szokta a megválasztott helyhatósági képviselőknek a tanácskozó terembe gyűjteni, s a kik ott is vannak, mihielyt kényes ügy merül fel, az eldöntés bekövetkezte előtt szeretik az ajtón kívül látni becses személyüket.

Nálunk a helyhatósági tisztségek igazán tisztességek voltak sok ideig, a ki viselte, áldozatot hozott városának, megyéjének. Hogy a nobile officiumok mindinkább ki mennek a dívatból, ezt ez anyagias korban természetesen tartjuk; de hogy az önkormányzat kebelén felnőtt nemzet azon fiait, kiket polgártársaik érdekeik védelmére választanak ki, a közügyek védelmében közönyt tanúsítsanak, helyöket meg nem állják — ez arra mutathat, hogy csak az önkormányzat árnyoldalait cultiválják, a szabad önelhatározás jogát pedig gyakorolni nem tudják vagy nem akarják. Szintugy utat nyílnak kevesek hatalmaskodására s azután csak hátmögött panaszolnak érdekeik érzékeny sérelme miatt és siránkoznak a közügy romjain.

Hja! uraim, az önkormányzat arra való, hogy az illető körben azok intézzék a közügyeket, a kik a viszonyokat, embereket ismerik; a kik átértik és érzik, hogy midőn például egy város érdekei fölött féltékenyen őrt állanak, egyszersmind maguk javát is oltalmazzák, egyik láncz szeme levén ők is a polgárság azon zömének, mely a várost alkotja. A kik nem e szerint mérlegelik az önkormányzat hatását, hasznát, hanem ujjajikon vetetik mennyit kamatozott volna üzletükben az a néhány óra, melyet a közügynek szenteltek, — azok ne fogadják el egy törvényhatóság megbízását, hanem utalják a választásban nyilvánuló közbizalmat érdemesebbekre, olyanokra, kik jól tudják, hogy az önérdék és közöny elvesztik a valódi önkormányzatot.

Mert ha a hivatottak félre állanak, ki marad a dolgok intézője? Azok, kik a közügyek eldöntésénél is néhány, talán épen az ő vállalkira hágott hatalmas kegyét hajhászszák, s ezek intésére a jogvédő kisebbséget vakor leszavazzák vagy ha odáig menni épen nem mernek hátat fordítanak az elvtusának midőn épen a polgártársaik érdekeit védelmezőt sorait kell vala szaporítaniok.

Vannak e részben nagyon közeli tanulságaink, melyek az önkormányzat árnyoldalait kézzel foghatólag documentálják.

Ott, hol absolut hatalom nyúl be a kebi közügyek intézésébe is, a privat önérdék még sem dultat-fultat oly bátran: felülről is körmére koppintanak, az engedelmességhez szoktatott polgárság is bezörget a hatalomhoz, ha látja, hogy kissé vastagon megy a tréfa; ámde az önkormányzat világában önmagunkon kell segíteni, különben ki tehet arról, ka a kiknek saját sorsuk felett hatalmukban állt jól és celszerűen intézkedni, röstelték a közügyekkel bajlódni, s buzgó munkásság helyett néhány követni megszokott szóvivőre hagyták az elatározást, s maguk beérik az eső után köpeny-gel takarodással, a haszontalan raisonniozással.

Mivé teszi a lanyha magatartás az önbrmányzatot? Kevesek jogtalan uralmát end-

ményezi, a minek a köz- és magánügy nagy kárát vallja naponta lépten-nyomon.

Önkormányzat a közügyek iránti buzgalom nélkül nem képzelhető. Történelmünk bizonyítása szerint őseink ebben fényes példát adtak; megmutatták, hogyan lehetett az önkormányzat lelkiismeretes gyakorlatával megvédeni az alkotmányos szabadság csirait a 150 éves török hódoltság idején, az absolut centralisatióra törő germanisatio ellen is,

És most a magyar parlamentarismus korában satnyuljon el azon alapintézmény, mely századok alkotása, melyen századok viharai sem vehettek erőt?!

Minden alkotmányos intézmény ézelja a polgárok önállóságát védeni, jóllétöket eszközölni szellemi, anyagi gyrapodásukat biztosítani; ámde hogyan felelnek meg e célnak azok, kik a róluk nélkülök elvét vallják tetteikkel, kik összefont karokkal állanak ott, hol két kézre kellene fogni a munkát nem hagyván azt kontárookra?

Az önkormányzat alapja a mi alkotmányunk épületének; vigyázzunk, nehogy ez szétporladjon a közöny s a polgári bátorság hiánya miatt: századok vívmányait ne hagyjuk füstté válni.

A hatalmat bátmily eredetű is legyen az, ellensúlyozni kell, a kebli önkormányzatnak is szemes ellenőrzés a correctivuma; az államfejlődés alapjait ignorálni nem lehet, nem szabad: a tényezők okszerű arányban tartása a conservatív és haladó elemek célszerű egyensulya a haladás egyedül csalhatlan biztositéka; ha a polgárok lanyhasága szabad kezét ad az urnából kikelt kebli hatalomnak nagy könnyen ép a féltett jogok és érdekek frigiditása eshetik áldozatul. Hogy ez rajtunk meg ne történjen a szervezés idejére ébren kell lennünk; s ha majd erős kezek emelik fel a közszabadság zászlóját összetartva kell azt követni, különben csak a késő bánkodás marad, azok számára, kik sorsuk eldöntését könyveműleg másokra bizni jónak látták, nem tudván használni önkormányzati jogaikat a maga idejében.

Csik-Szépvíz, decz. elején.

A községek rendezéséről szóló XVIII. t. cz. alapján Szépvízen is megtörtént a képviselőtestület alakítása. Tíz tag a legtöbb adót fizetők sorából került ki, tíz pedig szavazás után választott. Az örmény atyafiak a tíz virilissel nem igen akarták beérni, hanem a választottak közé is szerettek volna bejutni, e tervet azonban a székelyek dicsegetes összetartása megfűsítá. Nem mondhatni ugyan, hogy a dii minorum gentium-féle club legalább pillanatnyi diadalt nem aratott, a mennyiben a három tizesi birtokosság három képviselőjét, kiket 83—83 ft adóösszeg után a virilisek közt első hely illetett volna meg, sikerült holmi csalfa ürügyök alatt kiküszöbölni, még pedig olyatén hivatali pressióval, melyet a schlepp-vivésre vállalkozott hűség sugalmazott.

Boszantó valami az, ha valaki az egészséges észjárású nép jóhiszemével és a mértéken túl fokozott birtoktelmével ily botrányosan visszál. A három tizesi birtokosság három képviselőjének a virilisek közé való felvétele ellen ugyanis Csáki József nyugdíjas főhadnagy, actu pedig szolgabírói innok ur részéről az hozatott fennsőbbbségi gratiát hajhászó érvül fel, hogy a C. tabellába a tizesi birtokosság adója egyesek nevére iratott be, ugyanazért mint testület nem jöhet szóba; ámde épen ellenérvül Cs. J. és alter ego-ja D. I. az adózó könyvecskéik tanúsága szerint nem egyesektől, hanem a tizesektől, mint morális testületektől vették be az adót; az pedig, hogy egy évben az egyesektől is, azon kívül a tizesi birtokosságtól is — tehát kétszer vétetett fel az adó, indokot nem képezhet, inkább darázsészket, melyet polygatni

épen Cs. J. urnak fekszik legkevésbé érdekében. Egyébiránt a tizesi birtokosság — ez érdemben az igazoló bizottságnál reklamált, minek eredménye — megtörténhetik — incombabilisnek fogja illetékes helyen jelezni a tisztelbeli segédírnok-functióját a porte-épéc nyugalmazott csillámaival; mert a tizesi birtokosság szilárdul el van határozva jogainak fel a miniszteriumig érvényt szerezni s akkor actio reactionem parit. Jó volna az illetőnek a kiváztalanok kenyerét heverésze — alias nyugalmazottan — éldelni, nehogy sokat markolván, mindent elszalasszon. Sapientia sat!

Hasonló debattirózás mellett történt meg máhó 27-én a községi bíró választása is. Már a szavazás előtt az érvek holmi foszlányaival felvertetett rukkoltak ki a dii minorum gentium-féle club emberei a küzdhomokra, előzetes határozattal akarván emelni azt, hogy bíróvá csak az választható, ki ellen semmi színű kifogás nem fog tétetni és ez a t. szolgabíró ur által fogalmazott jegyzőkönyvbe is ilyen formán csuszott be. Egyik ur pedig, kinek a község ellen folytatott makacs harca miatt száva sem lett volna, az eddigi eljárásággal is megelégedett volna (a jegyzővel mi is), mely őszinte (!) meglepődés illusztrációjául az szolgá, hogy a község ő telhetetlen uraságával szemben éppen az eddigi bíró bünös közönye miatt kapott egy nagyszerű perben contumaciórozó végzést.

A sokféleképen kiaknázható s ép azért tartathatlan „semmi színű“ jelzőnek a határozott értelmű „törvényes“ jelzővel való felcserélése nézlatosan, de mint az eredmény igazolta, siker nélkül mellőztetett; mert mindezen s több más machinatio dacára is t. Mihály Elek iskolaszéki elnök ur 52 szavazattal 16 ellenében községi bíróvá választott. A dii minorum gentium-féle club által Domokos István szájába adott tiltakozás egy erőlyes felszólalás után a nép jogai s az ügy tisztasága mellett, érintett szavú csigaként vonult tek-nőjébe vissza s rézgő ajkáról nyert a választás „kész-kénytelen“ megerősítést.

A M. E.-re esett választásnak többszörös fontossága és örvendetes jelentősége van; mert a ki ismeri Szépvíz községének iszonyuan complicált ügyeit, az csak örvendeni tud, hogy azok lebonyolítása a M. E. erős és szakértelmes kezeire bízott. S ha hozzávesszük még az iskolaügyet: e választás, még nyerni fog fontosságában. Tisztelet, becsület! de az eddigi bíró, kit különben magán személyében becsülök, nem sok érdekeltséget mutatott az iskolaügy iránt, hanem igenis vas-tag elfoglaltságot; az iskolaügy lendítője eddig is csak M. E. volt, míg más részről hét ugrás után sem tapasztaltunk egy lépést előre. Hát a tanítók fizetése mennyi és mily kínos vajudást látott, a mi az érdeklött tanítókon kívül leginkább a nép értelmesség részét boszantotta s a páratlan szorgalmú és ügyességű nótanító lemondásra is késztette volt. Augusztus végén ment az első folyamodvány ez érdemben az alispáni hivatalhoz; azóta a szolgabírói hivatal kétszer fizetésbeiktatással is incitáltatott a folyamodvány foganatosítására, de azért a siker maig is késik az éji homályban. Az igazolt panaszok sürsége s az ezek mérvében élesedő alispáni erély, mind-mind a szolgabírói salto mortale túlkői alá kerültek. Hja uram! nagy baj az, ha a hivatali energia a személyes érdekekkel álcázta-tik! Nem így tett, s reméljük nem fog tenni az az önk által discreditált Mihály E., kinek egyedüli hibája az, hogy nem átalja az önkénykedés szuronya előtt a törvény mellvédét használni, — mert lám! 1871 nyarán, midőn a tanítóknak a sz.-keresztúri póttanfolyamra kellett menniök, a pénztár kezelője pedig nem volt honn, sajátjából adott a főtanítónak 70 frtot s a más két tanítónak is egy-egy havi fizetését. Ez felemelő kiszinezése a jellem és jó akaratnak. Am ennek s más hasonló ügykódéseknek hatása alatt a tanítóit kar is csak örülni tud, amint szívből örül is e választásnak.

Adjon az ég Mihály Elekneknek lankadatlan erőt és kitartást, hogy a községet complicit állapotából zöld ágra juttathassa, a legtarkább szinezeti érdekek által sugalmazott fordulatokat, — elvszilárdását még a hivatali mezben domináló nyomás elé is védgátul állítván, erős karral visszaverhesse, s mindezek koronájául iskolaügyünknek szilárd alapot és termékeny talajt biztosíthasson! Nemkülönbön erőt, kitartást s a jóban összhangzó működést óhajtunk Miklós Márton bíró-helyettes,

id. Deák Elek, Deák Gergely, Bartha Gergely és Antal Mihály esküdt (tanácsnok) uraknak, — valamint a képviselő testületnek is!

Faxit Deus ut vox haec non sit vox clamantis in deserto!

Kozmási

Legujabb táviratok.

Fiume, december 8. A képviselő testület tegnap rendkívüli ülésében gr. Zichy közfelkiáltással, a lakosság leirhatlan örömjaja közt, diszpolgárrá nevezetett ki. Ezen határozat egy több száz különböző osztályú polgár aláírásával ellátott, hasonló tartalmu kérvény által erősített meg. Ő excojiájának életnagyságu képe a helyhatósági terem számára elkészítették. Holnap történendő megérkezétnél s 8 napra szabott itt mulatása alatt az ő tiszteletére több ünnepélyek fognak rendeztetni.

Bécs, decz. 9. Az „Oest. Corr.“ szerint az alsó-ausztriai helytartóság, a megtartott körülményes vizsgálat után, mely a legfeltűnőbb adatokat szolgáltatta, a börze irodák és börzei üzérkedések consortiumai ellen érélyesen fellépénd. Ő Felsőge tegnap este ide érkezett. Gróf Andrásst mára várják.

Grác, decz. 9. Tegnap éjféltkor nagy verekedés volt a szláv tanulók közt. A rendőrségnek fegyverhez kelle nyulni; 31 tanuló fogatott el.

Páris, dec. 9. A bal és szélső baloldal kedvezőleg fogadta az új miniszterek kinevezetését.

Róma, dec. 9. A bal és szélső baloldal elhatározzák, hogy a vallásos testületekre vonatkozó egész törvényjavaslatot en bloc elvetik. — Antonelli bibornok jegyzéket intézett a hatalmakhoz, melyben panaszt emelt a vallásos testületekre vonatkozó törvényjavaslat miatt.

London, dec. 9. Egy borzasztó zivatar, mely Angolországban támadt, temérdek rombolást és szerencsétlenséget okozott.

Berlin, dec. 9. Az urakháza 116 szóval 91 ellen végleg elfogadta az egész kerületi rendtartást.

Kolozsmegye alispánjának jelentése.

(Vége.)

A köztörvényhatóságok rendezéséről 1870. hozott XVIII. t. cz. VI. fejezet értelmében meggyénkben lévő szolgabírói járáások körjegyzőségekre osztatván fel, járásonként következő állomások állapítottak meg, u. m.

I. Gyalui járás 5 körjegyzőséggel.

1. N.-Kapusi 6 helységgel. 2. Sz.-Fenesi 6 helységgel. 3. Gyalui 5 helységgel. 4. Marisel magában. 5. Gyalu m.-város. Gyalu és Marisel nagy községnek jelentvén magát, külön jegyző tartást kíván.

II. Nádasi járás 6 körjegyzőséggel.

1. Egeresi 6 községgel. 2. Makói 4 községgel. 3. M.-Nádasi 4 községgel. 4. M.-Sárdi 5 községgel. 5. B.-O.-Budai 4 községgel. 6. Kajántói 4 községgel.

III. B.-Hunyadi járás 8 körjegyzőséggel.

1. Sárvasári 4 községgel. 2. Deritei 4 községgel. 3. M.-Gy.-Monostori 2 községgel. 4. M.-

Válkói 4 községgel. 5. Incseti 4 községgel. 6. K.-Szt.-Királyi 4 községgel. B.-Hunyad és Meregő község nagy községnek képesítvén magukat, külön jegyző tartást kívánnak.

IV. Bikali járás.

1. M.-Bikal 5 községgel. 2. Manótlaka 4 községgel. 3. K.-Föld 5 községgel. 4. Csucsá 4 községgel. 5. Szekelyő 5 községgel.

V. N.-Almási járás.

1. N.-Almási 3 községgel. 2. N.-Petri 5 községgel. 3. T.-Szt.-Királyi 6 községgel. 4. M.-N.-Zsombori 4 községgel. 5. Nyiresi 5 községgel.

VI. Kolozsi járás.

1. Apahidai 4 községgel. 2. Szamosfalva 4 községgel. 3. Rödi 2 községgel. 4. F.-Zsuki 4 községgel. 5. M.-Ör 4 községgel.

VII. Mocsi járás.

1. Moc magában. 2. M.-Kályáni 4 községgel. 3. P.-Kamarási 5 községgel. 4. Méhesi 4 községgel. 5. M.-Frátai 4 községgel. 6. F.-Szováth 4 községgel. 7. Katona 4 községgel.

VIII. Örményei járás.

1. Királyfalvi 4 községgel. 2. M.-Örményesi 3 községgel. 3. Septéri 3 községgel. 4. U.-Szt.-Péteri 4 községgel. 5. Budapestli 4 községgel.

IX. N.-Nyulási járás.

1. Komlódi 3 községgel. 2. Oroszfai 3 községgel. 3. Lomperdi 3 községgel. 4. Kozmatelki 3 községgel. 5. Tancsi 4 községgel.

X. Tekei járás.

9 körjegyzőséggel, azon okból, mivel ezen járásban 5 alább megnevezett község önállónak képesítvén magát, külön jegyzőt kíván tartani: Teke, Batos, Dedrád, Felső-Kepa és Vajola, továbbá: 1. D.-Széplaki 3 községgel. 2. Sz.-Aknai 2 községgel. 3. Sz.-Pénteki 2 községgel. 4. N.-Idai 3 községgel.

Megjegyezni kívánom, miszerint a körjegyzőségek csoportosítása, egyöntetűsége tekintetéből a viszonyok és körülményekhez képest minden körjegyzőséghez mintegy 3000 lélek számított.

Batos m. városa külön önálló tanácsot kíván magának alakítani, azonban erre képességét ki nem mutatván, csakis ennek megoldása után fog teljesíteni kívánsága.

Továbbá van szerencsém a jelen év mártius havában tartott közgyűlés határozatának kifolyásából az 1872. évben Kolozsmegyében fenntartandó és tovább építendőnek kijelölt, ugy I. mint II. rendű utvonalon a jelen év folytán beosztott közmunka erő, ugy az ez által és vállalat után azokon véghez vitt munkálatok teljesítéséről, valamint az 1873. évbni teendőknek mérnökileg készített kimutatását előterjeszteni

Miután a tek. megyei bizottmány az Apahida Sz.-Régeni államut munkájához jelen s több éven keresztül is napszámokkal hozzá járult, s remélhetőleg a jövő évben is fogja azt napszámokkal segiteni, s ez által annak gyorsabb elkészíthetőségét előmozdítani, van szerencsém tudomására hozni az elől irt utvonalon a folyó évben tett munkát.

Az egész utvonat 4 sectióra levén osztva.

I. Az első sectió Apahidától Mocsig terjed. Ezen vonalon az 1871. évi kavics-szállítás közeledik végéhez.

Az 1872. kavics illetőség hordása folyamatban van.

Ezen sectiót teljesen elkészítettnek lehet tekinteni; — ha szintén ennek némely részletein a

szereti Irmát, legfennebb érdekesnek találja. Kiaknásza az alkalmat míg ittléte alatt egy kis ephemer gyönyörrel kínálkozik. . . .

Ily gondolatok között töltötte el az egész éjt. Elhatározza, hogy a mint megvirrad, azonnal fölkeresi Róbert, hogy megtudja mi célja van?

Másnap korán, épen reggeli sétára akart indulni Rómer, midőn Bálnai szobájába lépett.

Míntha két ellenség találkozott volna, oly hidegek voltak egymás iránt.

— Barátom, — szölt Bálnai színlent nyugodtsággal, nyughatatlan éjet töltöttem. Meglehet kába aggodalmak, de meglehet a való sejtelmek okozta.

— Vagy pedig a farsangi vigalmak láza, szölt közbe az ezredes csipős gunnyal.

— Félre a tréfával, mondá Bálnai kissé izgatottan, komoly ügyről akarok szólni, magam és egy hölgy jövőjéről.

— Elvottam készülve egy ily czélu látogatásra. Ösmerem véralkatát, ön türelmetlen, nem várhatja be az eseményeket. Tudni akarja, mi célja hosszasan itt mulatásomnak?

— Igen uram. tudni akarom!

— Megmondom őszintén, házasság.

Midőn az ezredes e szót kimondá, Bálnai a dühötl reszkette, darabig szótlannal állott, s tekintetét egy percze sem vette le Rómer halvány, közönyösnek látszó arcáról.

— Tehát sejtelmem való ön azért jött, hogy itt üzletet csináljon.

— Elég uram! kiálta föl az ezredes dühvel, elég, mert különben meg fogok feledkezni mulunkról és. . . .

— Nos uram, azt hiszi, hogy párbajjal megrettent, és futásra késztet. Ön vádol engem heveséggel és épen azon hibája miatt igazságtalan lesz.

kornak megfelelő kijavítások fognak időnként a nélkül, hogy a közlekedést gátolnák, eszközöltetni.

II. A 2-ik sectió Mocstól a kis-sármási dugásig terjed.

Ezen szakaszon egészéből új munka tétetett; s ha az idő kedvez, az idén a földmunka teljesen kész leend.

Az új töltés a közlekedésnek részben már is át van adva.

Ezen szakaszon jövő évben a kövezet és burkolat lerakása s a szükséges hidak beállítása fog munkába vétetni.

III. A 3-ik sectió a k.-sármási dugástól Királyfalvaig terjed.

Ezen szakaszon az idén csakis annyi munka tétetett, hogy a használhatatlan hidak helyett újak állíttattak.

Ezen szakasz földmunkája a jövő évben fog munkába vétetni.

IV. A 4-ik sectió Királyfalvától Szász-Régénig terjed.

Ezen szakasz egészen kész, s csakis a királyfalvi hegyen időszakonkénti csuszások vétetnek igazítás alá.

E szerint az 1-ső és 4-ik szakasz mint a többi állam utak rendes conservatio alatt állanak.

A tek. megyétől ezen utvonatra segélykép felajánlott currentialis napszámok nagyobb részben felhasználtattak, s most jelenben is a kavits elterítés munkájára.

A jövő 1873. évre segélykép szükségeltetnek utmunka napszámok.

a) Az első sectióra a kolosi és mocsi járásból 1,500.

b) A 3-ik sectióra a kis-sármási dugástól Királyfalvaig 5,000.

(A 2-ik és 4-ik sectióra segély napszám nem szükségeltetik.)

Az összesen 6,500 segély munkanapszámoknak megajánlását ezennel javaslatba hozom.

Közigazgatási uton a járási szbírák által elítelt s a központi börtönbe kiállandó fogság büntetésre beküldött fegyenczek összes száma január 1-től november 30-ig bezárólag 233, kik közül 228 férfi és nő, a ki szabad fogság büntetését időnként letöltötte 221 egyén, s van jelenleg 11 férfi és egy nő.

Alkotmányos államban, mik az állampolgárok teendői az alkotmány közterén? *)

Münker Arnoldtól.

A mióta az emberek államban élnek, a mely alatt azon tartós és egységes szervezetét értjük azon nemzeteknek, a kik meghatározott területen, közös államhatalom alatt, közös céljaik valósitása végett együtt élnek, nem egyszer merült fel e kérdés az államintézmények és alkotmányok felett gondolkozó államphilosophok előtt: vajjon melyik államforma a legjobb és legtekéletesebb? Direct feleletet természetesen soha sem lehetett adni, mert valamely államforma megbirálásánál mindig tekintetbe kell vennünk az uralkodó kor-nézeteket, a külbmbféle történelmi és nemzeti állapotokat, a helyviszonyokat és az illető nemzet míveltségi fokozatát; mert ha ezeket fi-

*) Mutatvány szerzőnek ily című brochurjéból.

Tagadhatja-e ön jogosan állításom igazságát, elég gyöngé ön hinni, hogy Irma szereti? Nem, azt nem hiszem.

— S ha nem szeret. Elég ha én óhajtom, hogy enyém legyen és vágyom teljesülni fog.

— Tehát nősül viszont szerelem nélkül. Vársárol. Üzletet csinál. E szót én is szeretem, folytatá emelkedő dühvel és ha azon reményben volt, hogy a rászédett barát a viszonyok kéréhetetlen hatalmának fogja tulajdonítani a dolgok ily fordulatát, csalatkozott, mert jogomból egy hajszálnyt sem engedek.

— Jól van uram, tehát elégtételt kíván.

— Igen, igen, elégtételt kiálta hevesen Bálnai, még pedig azonnal.

Az ezredes Bálnaitól elfordult, néhány perczig gondolkozni látszott.

— Jól van — szölt szünet után — néhány percz mulva segédeimmel a város erdejében leszek. Bálnai távozni akart.

— Kérem, szölt az ezredes szelidebb hangon, még egy néhány szavam volna. Régi és erős baráti kötelek fűzött bennünket össze. Nem illenék, ha gyilkos fegyverrel rontanánk egymás életére. Ön kívánta, hogy az előítélet, vagyis a véletlen legyen bíró közöttünk. Én is azt akarom, legyen. Ime, két gömb: egy fehér, és egy fekete. Használjuk ezeket fegyverekül. Elfedve őket válasszon. Ha a fekete részemre marad, esküszöm, hogy azonnal elhagyom e várost, és örökre lemondok Irma kezéről. Ily esküt kívánok öntől is.

— Legyen uram, szölt meghatatott Bálnai és megesküdt.

Hosszas szünet állt be.

Az ezredes egy szelenczébe tette a két gömböt.

gyelmesen szemügyre vesszük, lehetetlen át nem látnunk, hogy egy bizonyos államforma, legyen az monarchia, aristokratia vagy republica nem alkalmazható feltétlenül minden államra.

Mégis a különböző korban élő és gondolkozó államférfiak saját felfogásuk és hazafias érzésekhez képest azon államformát hirdették a legjobbnak és legtekéletesebbnak, a mely leginkább megfelelt saját eszményüknek; pedig e téren az abstract eszmény ritkán felel meg a gyakorlati valóságnak; mert valamely államforma a fennemlített okokból abszolút jó soha, hanem csak viszonylagos jó lehet.

Mindnyájan tudjuk, hogy nem a rideg gépezet, nem is a pusztá formalitások, sem az irott szabályok, hanem a szellem, mely az azokat követő és kezelő emberekben él, teszen valamely államformát üdvössé és áldást hozóvá.

Az előbbieket után nem nehéz dolog annak következtetése, hogy minden államforma csak ugy fejlődhetik, ha az állam minden egyes polgára annak intézményeit tiszteletben tartja.

Jaj azon államnak a melynek polgáraiban az akarat, a hajlam és az ezekből származó érzület, jellem és erkölcs megromlott, mert az keblében hordja a bukás csiráját; minthogy Berzsényi szavaival élve: „minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs.”

A különböző államformák majd kívül ható, majd belső okokból változásnak, módosulásnak voltak és lesznek kitéve.

A történelem tanúsága szerint a higgadt és komoly gondolkozású nemzetek ritkán szoktak elfogadni oly intézményt, melyre nem önmeggyőződésük és öntapasztalásuk vezetett.

Fennebb említém, hogy az államintézmény változását előidézték olykor kívülről ható okok, a midőn a hatalom kezelőinek nyomásai és visszaélései a zsarolt népben a szabadság e földiekkel játszó égi tünemény utáni vágyat költették fel; mire például felhozhatom azon mozgalmakat és eseményeket, a midőn a republicanus anarchiából abszolút monarchiára és az utóbbiból viszont constitutionalismusra történt az átmenetel.

Belső okok folytán történt a változás akkor, midőn a magasabb fokú míveltség a régebbi korból fenmaradt visszaéléseket nem tűrhette.

Az elmondottak után oldjuk meg e kérdést: mi az alkotmány? E kérdésre szerény nézetem szerint e lenne a felelet: alkotmány azon intézmények és határozatok összege, melyek a concret államcél meghatározás, a valósitásra hivatott szervezettel főbb vonalaiban körvonalozzák, a keresztülvitelhez szükséges államhatalmat megjelölik és végre az államtagek és az államegész közötti viszonyzatot elvileg szabályozzák.

Tehát az alkotmány jól megkülönböztetendő a kormányzattól, a mely nem egyéb, mint azon cselekvőség, a mely az alkotmány szabályait a jelenkező egyes esetben alkalmazza és az államban — ugy szölvá — az egész életet vezeti.

Külföldi hírek.

Versaillesből 6-ról jelentik, hogy az alkotmányi bizottmány elnökévé Larcyt s alelnökévé Audiffret Pasquiert választá meg. Larcy megválasztását a kiegyezés könnyítésének szellemében fogják fel. A nemzetgyűlés 6-ik ülésében semmiféle közbejött eset sem történt.

Bálnai reszkette nyult a szelenczébe és vaslasztott.

A fekete golyót vette ki. Le volt sújtva. Mozdulatlanul állt az ezredes előtt. Mint a kétségbeesett, ki érzi, hogy valamit tennie kellene, de egy legyőzhetetlen hatalom fogva tartja a gondolatokat. Eldobta a végzetes fekete golyót, s lassu, bizonytalan léptekkel távozott. Örökre elhagyá azon helyet, hol ezeltől néhány héttel oly boldogan szorítá meg barátja jobbját.

Czéltalanul barangolta be Z. város utszáit, míg végre szállására ért. Kimerülten dobta magát egy karszékbe.

„Megfoszta tőle, mindenemtől, szölt fájdalmas hangon, még a helyet is el kell hagynom, hol ő van!.. Oh gyávaság, hogy így hivatam ki a sorsot magam ellen!.. A halált kell vala választanom. Igen, a halált, a vért, gyávaság, hogy belenyugvék ily határozatba. És a nyomorult!.. még kégyképen tette ez ajánlatot. Nem, nem! fegyverrel kell megvivnom vele! Ugy egyszer halok meg, de így?.. Tudva, hogy Irma az övé!.. százszoros halál.”

Hosszas hallgatás követte e monologot, melyet legénye szakított félbe. Levelet kézbesített az. Egykedvűen törté föl. Nagybatyja irta Stuttgartból. Megrázó gyászshirt olvasott belőle. Anyja meghalt Stuttgartban. A levél elkésve jött meg, a mint a keletből kitűnt, ép az nap temették el. Bálnai leejtá a levelet s fájdalmas sohaj fakadt ki kebléből.

„Tehát az utolsó támasz is ledől az édes anya sötét sirba szállt!..”

A folytonos lelki küzdelmek teljesen kimeríték. Beteg lett. Az orvos azt nyilvánítá, hogy veszályes hagymázban szenved, miuek kimenetelle képes.

Bayonné decz. 2-án. Egy 250 főnyi fegyveres carlista csapat lépett be Spanyolországba. Gibraltarból jelentik, hogy november 23-án egy brit gőzös érkezett oda több családokkal, melyek Malagát, az ott s a környéken uralkodó izgatottság miatt oda hagyták. A kormány a környékbeli összes csapatokat Malagában összpontosítá. A székes templom s a vámház tele voltak katonassággal.

Madridból 4-ről jelentik, egy sürgöny érkezett oda a párisi spanyol követtől, melyben a királynak megküldetnek Thiers szerencsekívánatai a király felgyógyulásához. Thiers ugyanekkor ohajítását fejezi ki, a királyi dynastiának megszüntetése, és Spanyolország nyugalma iránt.

New-Yorkban 4-én ment végbe Greeley ünnepélyes temetése; a gyászmenet igen számos és nagyszűrű volt. Katonai és polgári tiszték vevék körül diszjoltzokban a koporsót. Grant elnök, Colfax, Wilson és Backok tábornokok nyílt kocsiában követték a koporsót. Az utcák roppant számú személyekkel voltak telve.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, dec. 11-én.

— **Dr. Felméri Lajos** a kolozsvári egyetemen a bölcsészeti kar rendes tanára, egy — e szakmába vágó nagyobb terjedelmű munkán dolgozik.

— **Az egyetemi** polgárság ma d. u. tartja harmadik közgyűlését, az alapszabályok további megvitatása végett.

— **Udvari ünnepélyek.** A jövő 1873. év ő felsége uralkodásának 25 éve; a koronahg. ugyanez évben lesz nagykorú és Gizella főhgné násza Lipót bajor hggel szintén 1873-ra esik, ez alkalmakból mindannyi fényes udvari ünnepélyt várhatunk. A jövő év még arról is nevezetes lesz, a Habsburg dynastiára nézve, hogy 1873. szeptembere habsburgi Rudolph császárra választásának 600-dos évfordulója.

— **Kolozsmegye a Xántus** ur által nemsokára Pesten kiállítandó néprajzi gyűjteményhez — mely a bécsi világkiállításon is szerepelni fog — tehetsége szerint szintén hozzájárul; ép most leltározzák a Kalotaszegről, Mocs környékéről stb beküldött darabokat. Első helyet foglal el egy havasi pásztorsíp, egy ölnél hosszabb s egy fiatal fenyő sudara, mely hosszába kettévágva kivájtatt a két kivájt s egymáshoz illesztett lapot kis fenyő abroncsok kötik egybe; a kalotaszegi havasokon használják a pásztorok saját mulatságukra; a 2-k számmal van jelölve, egy sulyok bükk-fából mosó ruha kisuikolására használják igen czifra bevéselt alakokkal ellátva, közbül a művészi faragó neve Bálint Ferencz 1872. A 3-ik stb számok alatt van megemlítve egy Kalotaszegi magyar leány öltözeke: pártá üveggyöngyökkel, üveggyöngy nyakékmény, fűző, kötény és piros eszma. Küldenek még kalotaszegi férfi és menyecske öltözetet, házi iparcikkeket stb. mindezeknek egybegyűjtésén Gyarmathy Zsigmond ur fáradozott. A Mocs körüli gyűjtéssel Dési Sándor ur szerzett magának érdemeket.

— **Az éjjeli garázdálkodók** a sétatér utczában tegnap előtt éjjel, még a gázlámpákat sem kímélték, néhány közséppal együtt kidöntötték helyeikből.

— **Pongrácz József**, ki a bekövetkező bálidőnyre ujonnan szervezte társulatát, tegnap tartotta első nagy zene-estélyót a „Nemzeti szállodában.“ A zenekar kitűnő jó, a minék már előre örülhet a tánczvágyó fiatalság.

— **A sebes hajítás** elleni tilalmat erőlyesen meg kellene újítani, mert a tegnap is kevésbe mult, hogy egy öreg embert fényes nappal le nem gázoltak a kül-monostorutczában.

— **A „Károlyina“ kórházba** beszállított két olasz közül, kik a vasutnál összeverekedtek, csupán egyik van veszélyesen megsebesülve, s nem mind a kettő; a bicsokkal szurkáló külvárosi pedig már hüvőstre került.

— **Véres verekedés** volt hétfőn a külvárosban: két földműves késszurások következtében súlyosan megsebesültek. Tettesek befogattak.

— **3-ik számú közlemény.** A kolozsvári önkéntes tüzoltó egylet javára a következő adakozások folytak be. Br. Weselényi 10 ft. Gf Wass Jenő 5, Grf. Bethlen Sándor 10, Grf. Bethlen Kálmán 2 ft, Br. Huszár Károly 5, Grf. Teleky Géza 5 ft, Br. Josika Lajos 5, br. Wesselényi Miklósné 5 ft, B. Jósika Leo 5 ft, Grf. Sztray János 5 ft, Blaskovits Ernő 5 ft, Jacques Fuchs 2 ft, Brust Lajos 2 ft, Lenzé 2 ft, N. N. 2 ft, Leopold Schwarz 2 ft, Grünfeld Mór 2 ft, J. S. 2 ft, Marzi és Feiner 10 ft, Josef Cinán 3 ft, J. Stroedchneider és társa 5 ft, Max Hellaner 5 ft, A. Meinal's Erben 5 ft, Kadebo Ferencz 5 ft, Moldován Simon 3 ft, J. C. Szenkovits 10 ft, Zakariás József János 5 ft, Wögerer 5 ft, Werzár Gergely 3 ft, Tóth Cinner 5 ft, W. G. Heinrich 5 ft. Fogadják az illetők az egylet nevében köszönetünket. Minorich Károly főparancsnok, Kálmár Dezső segédtsz.

— **Érdekes vadász kép.** Richter bécsi

festő a rákosi rókadászokat szép képen fogja megörökíteni, közepén a királyi párral, körülvéve valamennyi a vadászaton részt vett urakkal. Az arczképek mind híven lesznek találva; a festmény 3 példányban készül, még pedig egy a királyné, a másik a buda-pesti királyi lak díszterme, a harmadik pedig hercege Eszterházy számára.

— **Csehországból** f. évi november havában 4 699,787 font nyers és 216,755 font finomított czukrot vittek ki.

— **A Károlyina orsz.** kórház igazgatósága mint hirdetési rovatunk mutatja, pályázatot hirdet, egy gondnok-segédi állomásra.

— **Szerencsétlenség vasuton.** Mult vasárnap délután Réthfalunál felült a vonatra bizonyos Zachs nevű márkfalui parasztlégény, ki e vidéken dolog után járt. Midőn a vonat már teljes sebességben tova rohogott, a legény kinézett az ablakon s azon pillanatban a szél lekapta a fejéről kalapját. A legény nem rest, az ajtót felrántja s kalapja után ugrik, de szerencsétlenül, mert mindkét lábával a kerekek alá esett, melyek egyikét térdén alól, a másikat lábfeijben összetörték. A szerencsétlent félholtan szállították Nagy-Mártonba, s onnan a szülői házhoz Márkfalvára, hihetőleg mindkét lábát amputálni kell.

— **Jégeső.** Nagy-Kanizsán dec. 5-én d. u. 2 órakor jégeső volt, s mintegy negyed óráig tartott, a sűrű jégesőben mogoró nagyságu darabok is voltak láthatók.

— **A színházak** ki nem elégitő ventilatioja egy oly rosz, mit minden városban fel lehet találni. Igaz ugyan, hogy fris és tiszta légnek ily épületekbe való czélszerű bevezetése nem csekély feladat. Pár évvel ezelőtt Gallard J. párisi orvos azt állítá, és pedig teljes joggal, hogy fris levegővel a színházakat legjobban egy ventilator „Propulseur mécanique“ segélyével lehetne ellátni, a mely kellő hőmérsékű levegőt szolgáltat. Az előadás kezdete előtt a lég melegebb, mint annak lefolyása közben; a meleg évszakban az ki van hűtve s egy kissé megnedvesítve — mind a „propulseur“ segélyével. A lég beáramlása 1 meternyi gyorsasággal történik és pedig részint csöveken az ajtópántok mögött, a páholyok, a gallériák mindeinek emeletében a páholypadozat és fedélzet között elvonuló csöveken (mint ez a párisi du Chatélet színházban van). Másrészt megtörténhetik a fris lég beeresztése nyílásokon keresztül, melyek mindenütt a függőleges falazatokon alkalmaztatnak s melyek aztán csövekkel köttetének egybe a hol csak lehetett, így p. a színpad két oldalán. A megromlott levegő eltávolítására nyílások kellene a páholyok és gallériák hátsó részében, alant a földszinten, ugy fent a mennyezeten, ugyan olyan nyílások a színpad fölött is alkalmazandók, nehogy a színpad és a nézőtér között igen nagy légáramlatok származzanak.

— **Heckenast Gusztáv könyvkiadónál** megjelent új könyvek:

1. **Magyarország története**, írta Horváth Mihály, az új dolgozat második bővített kiadása V-ik és VI-ik kötet. Ára a kettőnek 8 forint osztrák érték.

2. **A magyar ipartörvény** s az iparizlet bejelentése s engedélyezése gyakorlati eljárás példányokkal. Kézikönyv iparosok és iparhatóságok számára. Szerkeszté Szeniözey Gusztáv. Ára 90 krajczár.

3. **A görög irodalom története.** A gymnasiumi felsőbb osztályok használatára írta Köpessdi Sándor, a class. phil. r. tanára. Ára 90 kr.

4. **Döntvénytár** a m. kir. Curia és legf. ítélőszék első jelentőségű határozatain gyűjtötték Dr. Dárday Sándor, Dr. Gall József, Szeniözey Gusztáv és Zlinczky Imre. VI. folyam. Ára 2 forint o. é.

5. **Községi kalauz** vezérkönyv község- és körjegyzők, községbírák, előljárók s képviselők használatára, írta Tóth Lajos kir. és váltóügvy. Pestmegye volt tisztí főügyésze. II-ik kaidás, ára 4 forint.

6. **Vasuti üzletszabály** a magyar korona területén fekvő összes vonatokon, betűrendes tárgymutatóval. Ára 50 kr.

— **Londonban** a gázhiány miatt néhány színházat be kellett zárni, és a levélhordók esténként lámpással kezükben hordják szét a leveleket a sötét utcákban. Azonban a közönség a légszestársaságnak pártján áll és így a macakskodó munkások alig remélhetik követelményeik érvényesítését.

— **Bécsi világkiállítási hírek.** A belépti díjt a kiállítási térre a Praterben decz. 1-től 50 krra emelék a köznapokon s 20 krra ünnep-és vasárnapokon. E belépti díjak a kiállítási biztosnak tetemes jövedelmi forrásul szolgálnak, így 1-ső decemberig 47,420 ft. vétetett be. Ami a kiállítandó tárgyakat illeti: a németországi hanau i ékszer (bijouterie) gyárosok egyesülnek egy öszletes kiállításhoz, ehez csatlakoztak a stuttgarti, pförzheimi és gmnüdi gyárosok. — Az oroszországi Ural hegységi bányagazgatóságok is nagyban készülnek a kiállításra. Így a Bogoslovsk melletti Turjinski-féle rézbányákban, így a Kuschivai deles vaskobányákban s a Demidoff-féle bányákban Nischne-Tagilskben. A jekaterinburgi drágakő kőszőlő intézetben egy a Kalskanski bányából került szür-

ke jáspisból hét láb magas díszedény van munkában, mely szintén a bécsi világkiállításra van szánva. Az említett díszmün 60 ember dolgozik, több 1 félénél éjjel-nappal, hogy az a kellő időben készen legyen. — Nem jó volna, ha a kormány egy pár fiatal embert az urali bányák tanulmányozására küldene; akkor talán a nálunk oly alanti lábon álló bányászatot lehetne emelni.

— **Angol szobra.** elszállítására ez olasz kormány és Flórencz város bizottság a tervet készítette. A kolossális mű átszállítatása az „Accademia dei Belle Arti“-ba 20,000 lírába kerül; a kis kupola, mely alá a szobor állítatni fog, pedig 53 ezer vagy ha díszesebbet kívánnak 73,000 lírába.

— **Dr. Hartwig** legújabbán megjelent műve („das Leben des Luftmeeres“) érdekes példákat tartalmaz. Így a „würtembergi krónika“ 1289-ből beszéli: „Oly meleg tél volt, hogy egyszer esett sem hó, karácsonkorkor zöldültek a fák, februárban érett szamoczátt ettünk, áprilisban már virágzó szőlőt lehetett látni.“ Egy másik sváb krónika 1186-ról beszéli, hogy a tél oly meleg volt, mikép januárban már virágban állottak a fák és februárban már mogoró- és madártojás nagyságu alma termett. Májusban volt az aratás s augusztusban a szüret. Ellenben 860 és 1234 években oly hideg volt, hogy a velenceiek az Adria jegén szállították áruikat a dalmát partra, hajóhaduk pedig befagyott.

— **Az olasz kormány,** miután a philoxera vastatrix Frankhonban a szőlőken mutatkozik, a késaljafák bevitelét Franciaországból és az o. magy. birodalomból betiltotta.

— **A dresdai állatkertben** a napokban egy nőügris kettőt kölyközött. A kicsinyeket, mivel anyjuk nagyon elgyengült, egy nőstény kutyával szoptatják. A kutya nemcsak megszoptatja őket, hanem gyöngöden meg is nyalagatta.

— **Szobor mint tolvajfogó.** Egy londoni vendéglőben gyakran történtek kisebb-nagyobb lopások, de sohasem jöttek a tettes nyomára. Végre egy rendőrnök azon originalis eszmé jutott eszébe, hogy szobor képében lessen rá a tolvajra. A számára készített piedestaltal senkitől nem látva hirtelen fel is állt, s mozdulatlanul várt. Eljárását siker koronázta, mert darab idő múlva oszmalopáson érve észpte el a tolvajt, ki egy a házban dolgozó munkás volt. Képzeltetni az utóbbi jedségét, midőn észrevette, hogy a szobor fogta nyakán.

— **Rómából** írják, hogy a napokban a Vatican közvetlen szomszédságában egy öntődben irtózatos robbanás történt. Az udvarnokok holtra ijedve rohantak a könyvtárba, hol a pápa éppen időzött. De semmi baj nem történt, s IX-ik Pius mosolyogva s nyugodtan mondá a még folyton reszelők körülállókna: „Nem tudjátok-e, hogy mikor dörög, a villám már lecsapott?“

— **Prágában** f. hó 7-én egy ujonnan épült három emeletes ház omlott be, s mintegy 30 munkást temetett el. A mentő munkálatokhoz azonnal hozzá fogtak, de igen kevés remény nyel.

— **A nemzetközi színházban** Bécsben, melynek építését nemsokára megkezdik, német, francia, magyar, angol és olasz nyelven fognak játszani és énekelni. — „Nagyon sajnáljuk — mondja egy bécsi lap — hogy pl. a görög, török és chinai nyelveket a tervből kifeltek.“

— **A német hadsereg** tábornoki főnöke Moltke gr. tábornagy közhírré teszi, hogy miután a nagy tábornok által dolgozott az 1870/71-iki német-francia háborúról szóló műve 2-ik füzetének nyomtatása megkezdett, előfizetések többé nem fogadtatnak el s azt egyedül a könyvkereskedés útján lehet megszerezni.

— **Kárpótlás elveszett szépségért.** Egy angol színésznő utazásában Kesingtonnál vasuti összeütközés miatt lábát s arczát tetemesen megsértette, és ezért pert indított a vasutigazgatóság ellen. A londoni törvényszék átértve, hogy említett színésznőnek bizony nagy kára van szépsége elveszése miatt, kárpótlásul 40,000 frankot ítelt meg.

— **Laube**, bécsi színezgató azon tervvel foglalkozik, hogy a kitűnőbb magyar színműveket át fordíttatja németre és e végett egy gyakorlott műfordítót már szerződtetett is.

— **A billard-adó** behozatala alkalmából Párizsban a tekézőasztallal bíró nyilvános helyiségeket összeszámitották. Kítűnő hogy Párizsban összesen 6800 tekeasztalos kávéház, vendéglő stb. van, 12,000 billarddal. A kincstár jövedelme e praktikus új adóból 720,000 frankot teszen.

— **Sicilii rablók.** Nemrég Siciliában a monrealei uton egy fuvarost a vidéken garázdálkodó rablók egyike megtámad. „Rögtön fekdűj le s ad ide pénzed.“ — A fuvaros természetesen azonnal eleget tett a parancsnak, arczozal a földre fekdűt, s egyik kezével erszényét a rabló felényújtotta. „Jaj, kedves barátom, segíts jönnék a rendőrök!“ — kiáltott fel az utóbbi szünet mulva. A megtámadott sem rest, azonnal szekerébe ugrik, a rablót maga mellé ülteti, s így esendesen tovább hajtának, így játszva ki a szembe jövő rendőröket.

— **Arany-rotunda.** Egy bécsi jótékony célú lotterian, melynek húzása közelebről lesz, a főnyeremény a világkiállítási palota aranyból összeállított, híven talált rotundája lesz, ter-

mészetesen — en miniature! A tetőzetet 1000 arany, az oszlopokat és padozatot pedig ezüst forintok képezik.

— **Természeti jelenség.** Königrätzben f. hó 3-án este fél nyolcz órakor tiszta csillagos égnél dörgött és villámlott. Más nap ahévmérő 27 ° mutatott, dél felé viharos szél támadt.

— **A párisi Opera** comiqueben mult szombaton egy új vig operát „Don Caesar de Bazan“-t adták elő, még pedig kedvező sikerrel.

— **Faesy és Frick** cs. k. udvari könyvkereskedésében Bécsben nem rég megjelent az „Illustr. landwirtschaftlicher Lager-Catalog“ német, francia, angol, olasz, cseh, és lengyel nyelven. Magában foglalja a gazdasági irodalom legkitűnőbb régibb s újabb jelenségeinek teljes sorozatát, továbbá a leválogatottabb természetfudományi, nemzetgazdasági és kereskedelmi művek jegyzékét. A füzet nyolczadrét, 162 lap, 43 képpel; kapható a fennevezett könyvkereskedésben, Bécs, Graben 22-ik szám ingyen. — Ugyaní megjelent „Illustrirter forst-wirtschaftlicher Catalog“ 36 lap 8 képpel, hét nyelven.

— **Faesy és Fricke** könyvárusoknál. Címe: „Salamon, König von Ungarn, Ein Gedicht von Julius Traun.“ A 40 énekre terjedő költői mű élénk leírásokkal, gondosan kezelt nyelvel. A tárgy a magyar történelemből van merítve, s főbb mozzanataiban elég híven alkalmazkodik ahoz. Azt a trónviszályt festi, melyet a nyugtalan véri Salamon támasztott Géza és László uralkodása alatt. A mese több érdekes helyzetet tüntet fel. A könyven olvasható név álnév, s azzal Schindler Sándor rejlik, kinek neve ismeretes az osztrák politikai mozgalmakban, s ki most ugy látszik, a költészetben keres szórakozást.

— **Olaszországban** a legközelebbi vízáradások alatt a mantuai kerületben 68,019 a pisai k.-ben 20,857, a modenai k.-ben 19,925, a páviai k.-ben 11,704, ferrarai k.-ben 11,000 a milanoi k.-ben 4000 hectár földet árasztott el a víz.

Nemzeti színház.

Kedden, decz. 10-ikén „A Völgy liloma“ színmű 5 felv. írta: Barriere, fordította: Felleki. Egyes szereplőknek voltak ugyan helyes fel fogást tanúsító szép momentumai és alakításai, de hiányzott nekik az előadás pontos és összevágó menete, melyet a francia vigjátékok és színművek általában igényelnek, és mely tanusítani látszott, hogy az ily nagy színművekből elegendő próbák nem tartatnak. Mátrainak Mortsauf gróf szerepében, egy maszkírozása, mint a jellem alakításának kivitele kifogástalan volt. Kovács Gyula (Felix) és Boér Emma (Henritte) szintén gondos tanulmányozást tanusítottak; de Fodornénak (Lady Arabella) lovagió toiletteje, valamint játéka is azon jelenetben elhibázott volt. Szentgyörgyi (Chissel) helytel közel nem tudta szerepét. Halmi (Cerny) saját modora szerint, valamint Eichner Anna (Emmeline) szerepeikben helyeiken voltak. Közönség mint rendesen szép számmal volt jelen.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Deczeuber 10-ről. 5% metaliques 66.05 5% nemzeti kölcsön 69.90. 1860-ki államkölcsön 102.20. Bankrészevények 964. Hitelrészevények 338.75. London 109.30. Ezüst 108.— Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 874 1/2.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79. 50. Temesi 78.— Erdélyi 77.25. Horv. Szlavyon —.

Felelős szerkesztő Sándor János.

NYILTTÉR.

Egy angol, francia és német nyelvtanár,

ki az oxfordi egyetemen mint rendes tanár hosszabb ideig működött s erről kitűnő bizonyítványai vannak, kész leczkéket adni az angol, francia és német nyelvből. Tanrendszere szerint hat hó alatt bár melyik nyelven meg lehet tanulni írni, olvasni és beszélni.

Tanórak:

az angol nyelvből: kedd, csütörtök és szombat d. e. 10—11, d. u. 2—3 óráig; a francziából: csütörtök és szombaton d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig; a németből: hétfő, szerda és péntek d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig.

Hivatalnokok és egyetemi polgárok számára tanórak d. u. 6—7-ig.

Havonként 8 lecke 5 forint.

E felett az angol nyelvből külön tanfolyamot is nyit hétfőn, szerdán és szombaton este 7—8 óráig.

Értekezni lehet „Nemzeti szálloda“ 11. szám alatt és e lapok szerkesztőségénél. Levelek K. K. B. cím alatt.

